

Poúnorové přeměny vojenského školství a neléčená společenská traumata politických zvrátů.

Teoretickou a praktickou výukou Vojenské akademie v Hranicích, jediné školy pro výchovu důstojníků z povolání v Československé republice, úspěšně prošly mezi léty 1920 – 1950 tisíce budoucích velitelů a vychovatelů československé armády.

Ve školních běžích 1934/ 35, 1935/ 36, 1936/ 37 a 1937/ 38 opustilo bránu této důstojnické alma mater celkem 2603 čerstvých poručíků nejrůznějších druhů zbraní, včetně letectva. V době přímého ohrožení Československé republiky nacistickým Německem, t.j. v letech 1937 a 1938, probíhala ve VA výuka pouze jednorocní. Zatímco v roce 1935 bylo vyřazeno důstojníků 259 a v roce 1936 frekventantů 349, vychrlila hranická VA v roce 1937 1009 jedinců a v dalším roce osmatřicátém 986 absolventů. Mnoho hranických žáků se v době druhé světové války stalo hrdiny zahraničního i domácího odboje proti nebezpečně se rozpínajícím Hitlerovým ambicím.

V poválečných letech se počty hranických frekventantů vrátily opět téměř k mírovému normálu. Prvních absolventů v roce 1946 bylo po jednorocním běhu vyřazeno 513, v roce 1947 (už po školení dvouletém) 591. Poúnorovými čistkami se počet poněkud snížil o, v průběhu studia vyloučené jedince. V roce 1948 absolvovalo VA 545, v roce 1949 447 posluchačů. Zatímco do únorového politického zvrátu se československý stát necítil z vnějšku ohrožen, po „vítězství pracujícího lidu“ se, vlivem sovětské vojenské doktríny a její věrné československé vládní kopie, situace rázem změnila. Stalo se tak obzvláště po vzniku severoatlantické aliance, jejíž zrození je datováno čtvrtým dubnem 1949. Stala se velkým trnem v bolševickém oku, protože vytvořila nečekanou hráz poválečným mocenským ambicím a rozpínavosti SSSR. Snahy východní supervelmoci byly evidentní a markantní – podříditi své evropské hegemonii všechny státy, které sovětská vojska osvobodila z područí Německa a připravovat se na další pochod k západu. Po vzniku NATO se nenávist k západnímu světu rapidně a bez skrupulí zvětšovala, až k dříve nebývalým extrémům. Sílu zbraní měla výrazně doplňovat bezuzdná propagace všeho sovětského a komunistického, takže také nábor a proškolení armádních politruků dostaly rychlý spád.

Je velmi zajímavé a také poučné, prostudovat a porovnat čísla přelomových let, uváděná v Osobních věstnících MNO č. 7 / 1946, č. 63/ 1947, č. 55 / 1948, č. 58/ 1949 a č. 41 / 1950, ve všech politických a personálních aspektech. Z vyprodukovaných poručíků v roce 1948 zůstali dva premianti z prospěchového pořadí jako velitelé a instruktoři v hranické vojenské akademii, stejně tak i absolventi s umístěním pod č.12 a 28 – tedy celkem čtyři osoby. Pořadím druhý důstojník to v polistopadové době 1989 dotáhl až k hodnosti armádního generála. Nemůže být jakýchkoliv pochyb o tom, kdo byl v poúnorovém období na důležitá velitelská místa vybírán. Museli to být absolventi s výtečnou osobní a vojenskou hodnotou (rozuměj stranickou!), kteří přísně splňovali povinná kritéria politického výběru. V něm byl, zcela určitě, obsažen také požadavek informovat obranně-zpravodajské a politické složky o vnitřním dění školy. Je dostatečně známo, že za únorového zvrátu byla nejméně pětina důstojníků i akademiků ze školy vyloučena. Na odhalování třídních nepřátel se podílely nejen velitelské složky vojenské akademie, ale především ničeho se neštítící informátoři z řad frekventantů, alias denunciantů. Bez podobných lidí ve společnosti by byla každá diktatura, tedy i diktatura proletariátu, prakticky nemožná. Je těžko zodpověditelnou otázkou, co charaktery jednotlivých osob k podobnému jednání vedlo. Skutečně pevné politické přesvědčení nebo touha po osobním prospěchu? Nebo k logickému závěru ve spádu vnitrostátních událostí IQ premiantů nestačil?

Změna sovětským vzorem diktované doktríny se nejvýrazněji projevila v absolventském ročníku 1949. Poúnorovým třídním sítem korigovaný, činil počet vyřazených poručíků pouhých 447 jedinců. Rozlišení jejich politické zralosti však bylo tentokrát provedeno dosud nepoužitým klíčem dalšího působení v armádě. Pod zkratkou ÚDA (Ústřední dům armády Praha) se skrýval nábor budoucích politruků čs. armády, kteří měli být novým garantem správného působení na vojenského ducha nové, prosovětské branné moci. V hlavním městě byly narychlo budovány základy budoucí Vojenské politické akademie Klementa Gottwalda, zatím sice na poli neoraném, ale personálně bohatě nejspolehlivějšími uvědomělými kádry vybaveném.

Do velitelského a instruktorského sboru hranické akademie bylo z vyřazeného ročníku 1949, z již uvedeného počtu, zařazeno celkem 43 nových poručíků. Do pražského ÚDA bylo vybráno 33 pečlivě vybraných jedinců – komunistů. Důvod tohoto rozhodnutí Ministerstva národní obrany a armádní Hlavní politické správy je ve zpětném pohledu zcela evidentní. V důsledku vyhazovu třetiny armádních důstojníků bylo nutné urychleně přebudovat její velitelský sbor v duchu jeho „třídního“ poslání. Synové bývalých důstojníků, vyšších úředníků, četníků, živnostníků, demokraticky či dokonce nábožensky smýšlejících rodičů byli živlem nežádoucím. Kádrové pozadí důstojnických adeptů bylo pečlivě zmapováno a jeho uplatňování bylo nekompromisní. Rozsáhlou transformaci velitelského sboru čs. armády potvrzuje i následující školní běh Vojenské akademie v Hranicích, který se rozbíhá v říjnu 1949 a končí jmenováním nových poručíků v červenci 1950. Dislokace voj. akademie se rozděluje do více měst, v Hranicích zůstávají pouze dělostřelci. Počty frekventantů nabíhají, ve srovnání s dosavadním stavem, k enormním číslům, která o mnoho překračují předválečný rok 1937 a 1938, za akutního ohrožení hitlerovským Německem.

V červenci 1950 je v Hranicích jmenováno celkem 1439 nových důstojníků zbraní a služeb. V osobním věstníku MNO je již opuštěna dosud uplatňovaná zásada uvádět seznam absolventů podle prospěchového pořadí. Jména jsou vytištěna v abecedním řazení, takže prezentace premiantů a stupeň studijní úspěšnosti zjistit nelze. Z uvedeného počtu vyřazených poručíků zůstávají v akademii pouze čtyři jedinci, **zatímco do ÚDA jich bylo odveleno 66.** K témuž dni bylo navíc, ze zvláštního kursu VA pro potřeby ÚDA k posílení armádního politického aparátu, vyřazeno 147 podporučíků. Tímto slavnostním jmenováním nových důstojníků současně existence Vojenské akademie v Hranicích končí. Od října 1950 přebírají její funkci vojenská učiliště. Název „akademie“ je ponecháván výhradně vojenským vysokým školám, po zrušení pražské Vysoké školy válečné. V městě s třicetiletou tradicí československého vojenského školství zůstává pouze dělostřelecké učiliště.

Při pohledu na poúnorové změny ve vojenském školském systému nelze opomenout ani proměny na Ministerstvu národní obrany. Prestiž ministra L.Svobody rapidně klesala již v předúnorovém období. Direktorské žezlo třímalo pevně V. oddělení ministerstva s B.Reicinem v čele. Dnem 1.4. 1950 se stal ministrem národní obrany Gottwaldův zeť JUDr A. Čepička, který již velkou část svého „novátorského díla“ vykonal na úřadech státní správy a v ministerstvu spravedlnosti., kde jeho hlavním a zlověstným elaborátem byl nám dobře z historie známý Zákon na ochranu republiky. Ž československé lidové armády se stal moloch, představující ozbrojenou pěst dělnické třídy.

Pro názornost naší úvahy o totální mravní devastaci armády a společnosti vůbec nemůže být na škodu uvést srovnání etiky výchovného kréda vojenské akademie doby předválečné a poúnorové:

1) „Naším cílem je vychovávat muže vysokých mravních kvalit. Důstojník musí mít vytrvalost a houževnatost, duševní sílu, víru v sebe, klid, lidské srdce a při tom skálopevnost

muže, jemnost, věrnost, nestrannost, odolnost proti slávě i ústrkům, hrdost i skromnost, přesnost i velkorysost. Je svůj, vždy přímý bez přetvářky a lži, ale přitom mužně uctivý. Nemá vlastnosti malých lidiček, je mu cizí malichernost, závistivost, mstivost. Chce být prostě džentlmenem srdcem, zjevem a společenským vystupováním. Důstojník musí mít natrvalo vryto v srdci, že žije a umírá za ideály. Nemá-li jich, nestačí na své těžké povolání. Především povinnost, potom teprve práva a zábavy. Napřed služba – potom rodina. Svou hrdost si československý důstojník musí umět uchovat až do hrobu. „

2) „ Úkolem velitelů a politických pracovníků je zabezpečit účinný stranický vliv na všechny stránky života a činnosti vojenských kolektivů, dosáhnout úzkého spojení ideologické práce s konkrétními úkoly vojenského společenství. Využívat všechny prostředky a metody ke každodenní třídní výchově lidí. Jde o mnohostrannou činnost, která klade vysoké nároky na ideovou vyspělost komunistů a svazáků, na jejich každodenní ideologickou práci v masách, aby zahrnovala všechny stránky života a činnosti jednotek, útvarů a štábů. Političtí pracovníci musí vést stálý nekompromisní boj s nesprávnými názory a zaujímat principiální stanoviska k politickým otázkám. Vytvářejí neustále atmosféru tvůrčí iniciativy a nesmiřitelnosti k názorovým nedostatkům. Armádní KSČ musí být spolehlivou ozbrojenou pěstí dělnické třídy proti třídnímu nepříteli. „

Velení Vojenské akademie v Hranicích plnilo po 25. únoru 1948 se vši razancí a důsledností úkoly, stanovené Komunistickou stranou Československa, zejména v období, spojeném se jménem generála Karla Věgra. Již na sklonku roku 1947 docházelo ve VA k podstatnému zhoršování vztahů mezi důstojníky a vojenskými akademiky. Atmosféru akademie opanovala nedůvěra, nejistota a politicky motivovaná nenávist – jev dosud v prostředí důstojnické školy nevídaný. Na popud KSČ byly zakládány stranické buňky a politické bojůvky s úkolem kádrovat vojenské akademiky i důstojnický sbor. Byly zakládány na všech stupních velení; u čet, rot, praporů až k velitelství. Množily se případy politického nátlaku a vyhrožování. Akademici nacházeli pod polštáři přihlášky do KSČ s kategorickou výzvou: „ Podepiš!“ V pozadí těchto akcí stálo politické oddělení VA a orgány obranného zpravodajství. Po únorovém zvratu došlo k divokým zběsilým kádrovým čistkám. Dodnes by nebylo nikterak těžké z příslušné personální dokumentace v archivech i od pamětníků z řad postižených jedinců zjistit, kterými důstojníky a akademiky bylo uvedené zlo reprezentováno.

Velitelé čet, rot a profesori byli zbavováni funkcí a odveleni z Hranic. Zástupce velitele VA, plukovník A. Korda byl přeložen na nižší funkci do Mladé Boleslavi, kapitán Dr Němec emigroval před zatčením za západ. Propuštěn z armády a degradován byl štábní kapitán Vachutka, řada voj. akademiků byla vyloučena ze studia. Byly to bolševické politické výstrahy morální autoritě, kterou postižení představovali. Kořeny zla, ze kterých vyrostla zrada, násilí, bezpráví a nenávist v únoru 1948 tkví již v předcházejících letech uzavření smlouvy o poválečné spolupráci se Sovětským svazem a ve stylizaci Košického vládního programu. Konečnou osudovou fází byla spolupráce s komunisty v t. zv. Národní frontě v letech 1945 – 48. Po komunistickém uchopení moci ve státě v únoru 48, byla řada důstojníků a vojenských akademiků z armády propuštěna, mnozí byli následně zatčeni, některým se před zatčením podařilo uprchnout za hranice do svobodného světa. Únorem začal teror a persekuce, umožněná Čepičkovým Zákonem na ochranu republiky č. 23/ 48 Sb., podle kterého byli souzeni státním soudem všichni, kteří se postavili nebo mohli postavit proti komunistické zvlsti. Celkem bylo odsouzeno 100 000 osob k dlouhodobým trestům přes 10 roků, někteří bohužel i k trestu smrti. Bylo popraveno 240 mužů a jedna vzácná žena, Milada Horáková. Krutou daň zaplatili také vojáci. Bylo popraveno 28 důstojníků, 2 staršínové a jeden voják základní služby, ve stáří 21 let. Prvním popraveným byl gen.

H.Píka. Mimo obětí, které skončily na bolševické šibenici jsou i tisíce dalších postižených, jejichž počet nebude asi nikdy přesně zjištěn. Byli ubiti při výslechu, zastřeleni na útěku, při pokusech o přechod státní hranice, zmrzačení v lágrech, uranových dolech atd. Persekucí byly postiženy i rodiny pronásledovaných.

V hranické vojenské akademii byla řada důstojníků propuštěna z armády nebo přeložena na podřadná místa. Přes 100 vojenských akademiků bylo vyloučeno ze studia, z nichž někteří se brzo ocitli ve vězení pro t. zv. protistátní činnost, na př. Jiří Polášek, Karel Štípek, Jiří Křivánek, Josef Ferkovič a další. Byli odsouzeni k dlouholetým trestům odnětí svobody od 20 let až po doživotí. Začátkem roku 1948 se v hranické akademii vytvořila skupina demokraticky smýšlejících důstojníků a akademiků, většinou bývalých příslušníků zahraničního nebo domácího odboje, kteří nepodlehli komunistickým slibům ani výhrůžkám. Vůdčí osobností byl plukovník Alexandr Korda, jeden z významných velitelů Slovenského národního povstání, Čechoslovák a demokrat. K jeho nejbližším spolupracovníkům patřili kapitáni Dr.Němec, Kouřil a poručík Kácha. Jejich činnost byla bohužel zrádcem v květnu 1949 prozrazena a část skupiny zatčena. V září byli odsouzeni na doživotí plk.Korda a por. Kácha. Kpt.Kouřil byl odsouzen na 20 let žaláře, štábní kapitán Procházka a Vašíček, jakož i poručíci Kaipr a Kráčmar k 10 letům. Ostatní členové skupiny, kteří unikli dosud pozornosti, pokračovali ve své činnosti do konce roku 1950, kdy byli také zatčeni a odsouzeni.: škpt. Bartl, npor., Benda, kpt. Budínský, mjr. Eisler a . Fišera, pplk.Kalina, por. Kurka, por. R.Procházka, škpt. Roubíček a Svačina. Dusno v čs. armádě až k zalknutí panovalo celou dobu čepičkovské ministerské éry, ale ani později po známém XX. sjezdu KSSS nepominulo.

Je téměř vyloučené, aby čtenáře všech uvedených faktů nenapadla otázka, jak bylo možné, aby se lidé – armádní kolegové a často i navenek kamarádi - tak zpronevěřili mravnímu kodexu a všem demokratickým lidským zásadám. Bez závisti, nenávisti, špiclování a udávání by podobné bolševické praktiky nebyly vůbec možné. Kdo byli tito lidé, kteří tak horlivě plnili pokyny všemocné KSČ? Žili s námi a k našemu velikému polistopadovému zklamání žijí s námi dodnes. Bez jakékoliv špetky pokání, bez jediného slova politování či omluvy za své někdejší kariérní poblouznění jsou dnes, bez mrknutí oka, schopni svým někdejším obětem, kterým se podařilo přežít, drze a bez uzardění hledět do očí. Dokonce sami nabízejí svou ruku k přátelskému pozdravu s poznámkou, jak těžkou dobu jsme museli prožívat. Zcela bezostyšně i retrospektivně vystupují jako demokraté. Ti z nich, kteří „neuspěli“ po srpnu 1968 dokonce prohlašují, že byli za své „demokratické“ a hrdinské postoje neprávem normalizací postiženi. Po listopadu 1989 se, vzdor svému již kmetskému věku, tlačili znovu na lukrativní, s armádou spojená místa. Bylo by více než naivní se domýšlet, že vojenská kariéra za komunistického režimu, vedoucí strmě až k nejvyšším armádním postům, nebyla spojena s jejich bezpáteřností nebo totální, ale trestuhodnou zaslepeností, trvající od let padesátých. Žádný soudně uvažující člověk nemůže pochybovat o tom, že absolutorium nejvyšších sovětských vojenských škol, kam byli tito výtečníci za svou třídní spolehlivost a horlivost posíláni ke zdokonalení, byla jen zcela bezvýznamnou, komunisticky laděnou turistickou epizodou jejich života. Ze všech těchto individuí nemůže být na škodu uvést několik nejkřiklavějších příkladů.

Premiant pěchotního vyřazovacího ročníku VA 1949 se za svou příkladnou službu totalitní moci, vyšplhal až k funkci náčelníka generálního štábu a posléze l.náměstka ministra národní obrany Dzúra a poté i Václavíka. Dosloužil věrně až k listopadovým dnům a ještě dosud pobírá vysoký vojenský důchod a využívá plně všech výhod, armádním vysloužilcům poskytovaných. Premiant ročníku 1948 zůstal také nejdříve jako důstojník v hranické akademii, poté absolvoval pražskou akademii generálního štábu a procházel kariérními skoky přes nejrůznější velitelské funkce u vyšších jednotek až k postu na generálním štábu armády. V hodnosti plukovníka údajně v srpnu 1968 „neunesl“ fakt

internacionální pomoci SSSR a byl z armády vyhozen. Ačkoliv o sobě nechal napsat obsáhlý článek v časopisu Květy, svůj „hrdinský protestní čin“ v něm nijak blíže nespecifikoval. Podrobně však rozebíral svůj tvrdý výcvik ve vojenské akademii a následně kariérní skoky. Zapomněl však uvést, že stejný výcvik prodělaly stovky jiných mladých mužů a jejich „skoky“ představovalo zatčení, věznění nebo v nejlepším případě pouze živoření na podřadných armádních postech. Ve zmíněném článku bylo opomenuto uvést, že o úspěchu nerozhodovala pouze inteligence a schopnosti jednotlivců, ale především jejich prototalitní postoje. Po dvacetileté posrpnové absenci v armádě stačilo našemu výtečníkovi po listopadu 1989 vstoupit do pražského Občanského fóra a nabídnout své zkušenosti, aby byl disidentskými kruhy, už v kmetském věku, jmenován do funkce náčelníka generálního štábu s rychlým sledem povyšování v hodnostech generálských. Po skončení na generálním štábu se věnoval dráze vojenského poradce a na MNO radí snad, už jako pradědeček, dodnes. Bylo velmi dojemné sledovat tohoto pana generála, jak se, ve skoro operetně laděné parádní uniformě amerického střihu, klaní v okamžiku kladení věnce pamětní desce popraveného gen. Píky, odhalované na budově generálního štábu v Praze.

Dalším komunistickým výtečníkem z let padesátých byl absolvent VA v r. 1949, ihned převedený do již zmíněného ÚDA, který po dlouhé jízdě po kolejišti armádního politruka doputoval jako normalizační pozorovatel, komentátor a dopisovatel do USA, odkud „hodnotil „ postoje imperialistů. Mohli jsme jej vidat téměř každý týden v rozborech politické situace na televizní obrazovce.

Nelze také zapomenout na absolventa VA z roku 1946, který se angažoval ve výsadkovém vojsku od doby jeho založení až k funkci velitele její nejvyšší operační jednotky. Jeho poslání skončilo také srpnem 1968, ale nikoliv vyhazovem z armády, ale funkcí správce vojenského výcvikového prostoru s tam umístěnými vojsky sovětských „osvoboditelů“. Dosloužil věrně až ke svému důchodu a kromě funkce vojenské kandidoval tento věrný straník jako poslanec do Okresního národního výboru.

Jeho šéfpolitruk výsadkové brigády volil taktiku trochu jinou. Včas zjistil, kam dlouhodobě politický vývoj směřuje a převedl své úsilí k vojenské historii. Je dnes autorem mnoha vojenských historických publikací. V jedné z nich s názvem „Červené barety „, podává nástin vzniku a vývoje čs. výsadkového vojska, v němž jako politický pracovník od píky až k nejvyšším místům věrně sloužil. Bez hlubších souvislostí hodnotí „slávu“ výsadkových jednotek, sloužících totalitnímu státu, záměrům Varšavské smlouvy a sovětské mezinárodní politice. V jeho díle marně hledáme podrobnější zmínku o kádrových podzdech, pronásledování a likvidaci demokraticky smýšlejících jedinců.

K některým uvedeným případům z armádního světa by bylo možno přidávat další a další jména z veřejného života. V padesátých letech náruživý redaktor, jehož úvodníky bylo možné číst v Rudém právu, píše dnes retrospektivně laděné „Slovo poslední „, na závěrečné stránce Lidových novin. Rudý spisovatel, dramatik a básník padesátých let posílá dodnes své vzkazy z exilu. Někdejší agilní redaktor komunistického rozhlasu se stal po r. 1968 disidentem, po listopadu ministrem a poté funkcionářem mezinárodních organizací., atd.

Všichni podobně angažovaní muži padesátých let, kteří v pražském jaru 1967 nasedli na příliš jankovitého koně reformních snah nereformovatelného komunismu, prodělali při vpádu sovětských vojsk obrovské duševní trauma, když se jim najednou zhroutila vize osobní společenské prosperity. Z některých se stali normalizátoři, z těch více ideově poraněných osoby režimem přesunutá na vedlejší kolejiště společenského dění, na němž byli jako železniční vozy, téměř dvacet let, posunováni z jednoho podřadného místa na druhé. Za vzdornou agilitu někteří dokonce žalářováni a neustále hlídáni. V listopadu 1989 to už byli starší pánové, ale jejich přerušené kariérní ambice nabraly znovu nový vývojový směr. Vyléčení z komunismu komunismem, zkoušeli nyní uspět jako demokraté. Nekrvavé převzetí moci od komunistických vlkodlaků, které umožnil předchozí rozpad sovětského

bloku, nazvali sametovou revolucí, propagovanou všudypřítomným havlovským heslem „Nejsme jako oni“. Apolitickým převratem nebyla rozbita struktura kdysi všemocné KSČ a jejích policejních a pseudoústavních složek. V poslanecké sněmovně nadále zasedali bývalé struktury, Vasila Bilaka včetně, zákony z dob komunistické moci platily nadále, soudní aparát zůstal téměř beze změn. Stalo se tudíž, že pod tímto sametovým závojem začalo, vzdor dalším, pomalu probíhajícím demokratickým úpravám, přetékat komunistické bahno znovu do společenského dění. Ministrem národní obrany se stal generál, který se ještě nedávno, jako náčelník generálního štábu, zúčastnil tajných porad, jak listopadovým změnám ozbrojeným způsobem čelit. Mnoho z podobných lidí v armádě nadále působilo; ti co přece jen museli z armády a bezpečnostních sborů odejít, opouštěli svá dobře placená místa s tučným odstupným a výsluhovým důchodem. Nelze se tudíž při zpětném pohledu divit, že návrat k předkomunistickým morálním hodnotám se v myslích lidí nekonal a ani konat nemohl. Všichni čekali po pádu režimu a nástupu demokracie větší spravedlnost, ve kterou dosud věřili, podporováni Masarykovým a později jalově papouškováným Havlovým heslem „Pravda zvítězí!“

Poohlédneme-li se dnes po dění v uplynulých dvanácti polistopadových letech, je nám občas velmi úzko v duši. Nenaplňování hodnot skutečné a nefalšované demokracie, její nahrazování byrokratickou pseudodemokracií nemůže vést jinam než k celospolečenské frustraci z absence alespoň částečně naplněného ideálu. Lidé prostě po čtyřiceti letech temna čekali spravedlnost, zvláště, když byl sněmovnou odhlasován zákon o zločinnosti bývalého komunistického režimu. Praktické jeho naplnění však zůstalo – ve srovnání s nacistickým NSDAP – zcela nulové. Nelze při této úvaze nezapomenout lidového písničkáře normalizačního období Karla Kryla, který velmi brzy po roce 1989 poznal, kam další vývoj v naší zemi směřuje. Většině, dnes prosperujících, bývalých disidentů je jeho jméno trnem v oku. Chtěli by, pouze ovšem ve vlastním zájmu, udělat už jednou za období komunismu tlustou čáru. Proto zůstaly zločiny let padesátých nepotrestány (viz Grebeníček!), z téhož důvodu nelze vyřešit otázku vlastizrady z doby sovětského srpnového vpádu. Připočteme-li občanské znechucení nad mrháním státním i ekonomickými prostředky, nepřehledným mumrajem velkokrádeží státního majetku, stále rostoucí kriminalitou, korupcí policejních sborů, kulhajícími soudnictvím, rozháraným zdravotnictvím, školstvím atd., nejsme daleko od stále rostoucí představy lidí, že volit lidové zástupce, hájící jejich zájmy, je vlastně zbytečné.

Nedostatečně poučeným myslím mladých lidí jsou všechna úvahou připomenutá fakta nesmírně historicky vzdálena a tudíž jakoby zapomenuta. Je to ovšem pouhá fikce, protože historie národa nezapomíná a ráda v jiné podobě různá morální selhání vrací. Je dost možné, že právě i proto se dnes naše národní a státní společenství utápí v kupících se psychicky podmíněných problémech našeho, rádoby právního státu.

JAZ